

Naročnina

Dnevna izdaja
za kraljevino Jugoslavijo
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jug.
slaviji 120 Din, za
inozemstvo 140 D.

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stoip. peti-vrsta
maloglasni po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po Din 2-50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
p. Pri večjem o
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka
dneva po prežniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, nebrankirano
pismo se ne sprejema! Uredništvo
telefon št. 2050, upravitelstvo št. 2328

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 v Cerkovni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevski št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Ave Immaculata!

Tako nam je danes, kakor da bi znova
se enkrat zacvele vse rože naših vrtoč. Kr-
ščansko ljudstvo praznuje god brezmadežne
Bogorodice; vonj čistosti, ki ga izžarja sle-
herna misel Nanjo, spaja vsa verna srca.

Hrepenenje za ideali je človeški duši ne-
kaj naravnega. Naj bo življenja pot še tako
blatna, naj vodi tudi preko moralnih močvirij
in najnižjih zablod, vendar se oglašja od časa
do časa globoko v duši kakor potopljeni zvon
klic po boljšem življenju. Sredi omotičnega
hrušča in lova za užitki nastopajo še vedno
presledki, v katere se vjame spomin na čisto,
resnično veselo mladost, podoben srečnemu
odmevu iz boljšega sveta. Pogled v nedolžno
oko »je odmev nekdanje sreče«. Z neko milo
otožnostjo slede naši pogledi belooblečenim
otrokom, ki pristopajo prvič k obhajilni mizi.
Da, neko posebno privlačnost ima čistost, ki
stopa jasnega čela in solnčnih oči, s svežim
smehom in prožnim korakom skozi življenje.
Osvajajočo moč in milobo izžarjajo čista srca,
kdor se jim približa in stopi v njihov magični
krog, začuti skrivni magnetizem, ki ga sili na
boljša pota.

Prav vsi čutimo v sebi klic po izgublje-
nem paradizu. Zato je spomin na Brezma-
dežno ovit v posebno poezijo. Kakor mogočen
svetelnik sredi temnega, viharnega morja stoji
Ona edina vsa čista in lepa, edina brez ma-
deža greha med vsemi človeškimi otroci. Ka-
ko silno nam je potrebno apostolstvo njene
visokega vzora ravno danes, ko javnost iz-
gublja vse bolj smisel za čistost in novo po-
ganstvo smelo dviga glavo. Čut za pravost,
ki diskretno čuva nad tajnimi viri življenja in
čednosti, se umika brutalni sili telesnosti. Kult
telesna potiska v ozadje duhovne vrline. Za ta
čas je podoba Brezmadežne s kačo pod no-
gami glasen opomin k naravnemu in čistemu
življenju. Zopet naj pride do veljave duhovna
lepot in veličina. Klic Brezmadežne se glasi:
Gospoduj nad živalmi in nad vsem, kar je
nižkega v tebi. Globoko pod njenimi čistimi
nogami je bilo vse, kar modernega človeka
skrini in vleče v blato. — V času, ko se to-
liko tepta ženska čast, ko s toliko frivolnostjo
mnoge same sebe vlečejo v blato in trgajo v
srcu moža ideal ženskosti, ki je devišstvo ali
materinstvo, v tem času je potreba, da se za-
tekmam k podobni najpopolnejše žene, ki je
oživotvorila v sebi najvišje, kar pozna člove-
štvo: devišstvo in materinstvo.

Našemu ljudstvu so vzdeli naziv: Mari-
jin narod, zato ker imamo Slovenci res radi
Marijo. Ne pričajo tega le vsakoletne šmar-
nice, ki polnijo naše cerkve in ljubeznivo ven-
čajo Marijine oltarje. O tem priča vsa naša
slovenska zemlja, ki je posejana z Marijinimi
cerkvami, kapelicami in kipi. Isto priča naša
narodna umetnost, priča naša slovenska pe-
sem, ki opeva Marijo kot gospodarico in ma-
ter. In isto priča sleheren slovenski človek,
ki je v globini svojega srca vendarle udan
Mariji in je Marijina slika zadnje, kar bo dal
od hiše in spomin na Marijo poslednje, kar
more izruvati iz njegovega srca nevera. — Na
Marijina svetišča je navezal naš narod svojo
usodo, ko je v turških pohodih branil za ta-
borskim obzidjem vero in dom. Okrog Mari-
jinih svetišč so se vršili veliki ljudski tabori
in tudi danes Slovenec v sreči in nesreči rad
poroma k Mariji.

Posebno pa je razveseljivo, da se Marije
oklepa mladina. Praznik Brezmadežne si je
izbrala naravnost za svoj mladostni dan. V
ranih jutranjih urah je manifestirala svojo
vero ob obhajilnih mizah. Zaveda se, da bo
samo s Kruhom močnih zmagovala.

Naša mladina, katera čuti v sebi božjega
duha, ne sme ostati defenzivna spričo ra-
stočih poizkusov, razkristjaniti krščansko
družbo in si vzeti božji pečat. Mladina, ki je
mlada, mora biti ofenzivna! Proti navalom
nasprotnikov mora postaviti ne le jez čednost-
nega življenja, ampak tudi orožje pogumne
delavnosti za božjo stvar. Radujemo se, da
posveča oratorije in akademije. Brezmadežni
na čast. Radujemo se, ker imamo vero vanje,
da bodo mladostno gorečega duha ponesli po-
zneje kakor žive plamenice v življenje. Po-
nosni smo nanje, da odklanjajo hrano izgub-
ljenega sina, s katero bi jih hotel pitati svet:
nenravnost, pohujševanje, slabo čtivo, zape-
ljevanje... Ponosni smo na mladino, ki ima
voljo, da stopa pokonci in ponosno skozi živ-
ljenje kot božji otroci in je ni volja, da bi se
plazila po tleh in kot kača žrla prah zemlje.
Prav je tako. Tisti, ki se čutijo najjačje, naj
primejo v roke bele Marijine zastave, drugi
naj zadenejo na rame kip Brezmadežne in naj
ga nesejo naprej skozi življenje, kakor so ne-

Načela zakona o narodnih šolah

Belgrad, 7. dec. AA. Novi zakon o narod-
nih šolah, pri čigar sestavi je sodelovala široka
komisija najboljših strokovnjakov iz profesor-
skih in učiteljskih vrst, sloni na naslednjih glav-
nih načelih:

1. V svrhu dviga splošne narodne prosvete
in vzgoje je predvidena osnovna narodna šola
in višja narodna šola. Vsaka bo imela po 4 raz-
rede. Osnovna se bo ustanavljala kot obvezna,
višja narodna pa po potrebi in na podlagi danih
pogojev.

2. Gradnja in vzdrževanje narodnih šol bo
sta poverjena šolskim občinam. Za pravilno zbi-
ranje ter izvrševanje šolskih proračunov so pred-
videne sankcije za pravilno uporabo šolskih iz-
datkov.

3. Za gradnjo narodnih šol in šolskih po-
slopij se ustanovi pri Državni hipotekarni banki
državni šolski fond, iz katerega se bodo dajale
šolskim občinam posojila pod ugodnimi pogoji.
V ta fond bo država vsako leto prispevala po-
sebnost dotacijo iz državnega proračuna vse do-
tlej, da fond doseže znesek 150 milijonov Din.

4. Šolske občine bodo dolžne dajati učite-
ljem stanovanja v naturi, kjer pa ne bo razpo-
ložljivih stanovanj, pa odškodnino v gotovini
od 500 do 150 Din mesečno.

5. Verski pouk je obvezen. Poučevali ga
bodo duhovniki in učitelji po želji roditeljev. Du-
hovnike bodo plačevale verske občine.

Zakon o organizaciji finanč. uprave

Belgrad, 7. decembra. (AA) Nj. Vel. kralj je
podpisal zakon o organizaciji finančne uprave. Pri
tej priliki je dal pomočnik ministra financ dr. Fran
Gospodnetić tole izjavo:

Z današnjim dnevom je Nj. Vel. kralj podpisal
zakon o organizaciji finančne uprave. Zakon vse-
buje nekatere važne določbe, ki gredo preko okvir-
ja dosedanje organizacije finančne uprave. V prvi
vrsti je treba naglasiti, da se z novim zakonom
prilagoduje finančne direkcije banovinom. Ustan-
avlja se 10 direkcij, in to 9 na sedežih banskih
uprav, in 10. s sedežem v Belgradu. Finančne di-
rekcije v Mostarju, Bitolju, Kragujevcu in Osijeku
se ukinejo. Podobno kakor predvideva zakon o raz-
delitvi države na banovinska področja za občo
upravo se uvajajo finančni inspektorati v važnej-
ših mestih in v krajih, ki so pomembni glede na
neposredne davke. Finančni inspektorati bodo
imeli pristojnost finančnih direkcij.

Druge važna določba je v tem, da se državni
pravobranitelji priključujejo finančnemu minist-
stvu, tako da postanejo neodvisni od finančnih di-
rekcij in da bodo neposredno podrejeni finančne-
mu ministstvu.

Prvotopna pristojnost v disciplinskih zade-
vah je prenešana z upravnih sodišč na disciplin-
ska sodišča pri finančnih direkcijah, oziroma z dr-
žavnega sveta na disciplinsko sodišče pri minist-
stvu financ.

Okrajne uprave finančne kontrole se ukinejo
in ustanove glavni oddelki finančne kontrole. Ti
oddelki, kakor tudi ostali bodo odrejeni finančnim
direkcijam.

Finančno ministstvo se deli na 6 oddelkov.
Kot nov oddelk se bo osnoval obči oddelk, ka-
mor bo spadali tudi kabineti ministra financ. Obči
oddelk bo prevzel vse posle, ki so skupni vsem
oddelkom, nadalje pokojnine, selitvene stroške,
draginske doklade, kakor tudi ostale posle posa-
meznih resorov. Vrh tega so mu prideleni eko-
nomat, knjižnica, komisar pri upravi državnih mo-
nopolov in uredništvo »Finančnega zbornika«, ki
bo izhajal namesto dosedanje »Finančne službe«.

Zadnja pot pok. Šaponjiča

Belgrad, 7. decembra. (Tel. »Slov.«) Davi
ob 6 so pripeljali posmrtno ostanke v Sofiji
umrlega načelnika jugoslovanske delegacije
Šaponjiča. Posmrtno ostanke je spremljala iz
Sofije v Belgrad pokojnikova »oproga, dalje
član naše delegacije Bogoljub Ilić in tajnik
delegacije M. Stefanović. Na postaji so posmr-
tne ostanke pozdravili zastopniki zunanjega
ministristva ter nekateri ožji prijatelji pokoj-
nega Šaponjiča.

Popoldne se je vršil pogreb. Od pokoj-
nika so se poslovili s posebnim gevorom kot
zastopnik inozemskih časnikarjev M. Popović,
ravnatelj agencije Thelegraf Union v Bel-
gradu, Ljuba Stefanović. Na postaji so posmr-
tni ostanke pozdravili zastopniki zunanjega
ministristva, četa vojaštva ter oddelk artilje-
rije, pri kateri je služil pokojnik.

Na vozu je bilo mnogo vencev. Vence so
položili bolgarski zunanji minister Burov, bol-
garska delegacija, ki vodi pogajanja v Sofiji,
naš poslanik v Sofiji Ljuba Nešić, člani naše
delegacije v Sofiji, društvo »Sloga« v Sofiji,
poljski poslanik v Sofiji.

6. Manjšinske šole bodo obvezne v zmislu
mednarodnih pogodb ter pod pogoji, ki so pred-
videni v teh pogodbah.

7. Privatne obstoječe narodne šole smejo
nadalje obstajati, ako se bodo v določenem roku
v celoti prilagodile temu zakonu. Nove privatne
narodne šole se ne smejo otvarjati.

8. Učitelj državne narodne šole postane
samo kandidat, ki je dovršil državno učiteljsko
šolo.

9. Kvalifikacija šolskih nadzornikov se bo
poboljšala s tem, da se predpiše večje nadzor-
niške kvalifikacije in se priznajo nadzornikom
prejemki profesorjev srednjih šol s posebnimi
denarnimi funkcijskimi dokladami za nadzor-
nike, ki pa bodo nekaj časa še postavljeni iz uč-
teljskih vrst.

10. Predvidene so potrebne določbe za ure-
ditev in izpopolnitev dela za narodno prosvetlje-
vanje v širokem obsegu.

1. Disciplinski predpisi so v celoti vzeti iz
zakona o narodnih šolah kraljevine Srbije z dne
19. aprila 1904.

12. Glede na sistem, ki je bil uveden z zaka-
nom o notranji upravi in z zakonom o banskih
upravah, tvori prosvetni in šolski posli del
obče uprave. V tem zmislu in v skladu s tem si-
stемом je z zakonom o narodnih šolah oprede-
ljen položaj in pristojnost sreskih šolskih nad-
zornikov, banskih šolskih nadzornikov in bano-
vinskih šolskih odborov.

Oddelki se dele na odseke in po potrebi tudi
na referate, ki bodo neposredno podrejeni načel-
niku oddelka. Finančni minister lahko prenese pri-
stojnost za posamezne posle na pomočnika in na
načelnike pa tudi na nižje administrativne enote.

Nositelj finančne uprave v banovini je fi-
nančna direkcija. Njej so podrejene davčne uprave,
carinarnice, katastrske uprave in finančne kon-
trole. Finančna služba je razdeljena v finančno
konceptualno službo I. kategorije, v strokovno fi-
nančno službo II. kategorije in v manipulacijsko
službo III. kategorije.

Finančni uradniki I. kategorije tvorijo celoto
zase in se lahko zaposle v vseh poslih, medtem ko
so bili doslej zaposleni samo v posameznih strokah
finančne službe.

Finančno strokovno službo bodo opravljali ra-
čunski uradniki. Semkaj spadajo uradniki blagaja,
davčnih uradov carinarnic, katastrskih uprav in
uradniki zvaniki finančne stroke. Uradništvo
vsake stroke tvori celoto zase in ne more rednim
potom prehajati iz stroke v stroko.

Po primeru drugih resorov so uvedene v
I. kategoriji nove skupine 2a, 3a in 4a. Popolno-
ma nova določba uvaja tudi 1a skupino.

V II. kategoriji imajo uradniki enake pre-
jemke kakor uradniki 5/I.

Za uradnike I. kategorije so uvedene pose-
bne službene doklade kakor v drugih resorih. Za
uradnike II. kategorije so določene posebne služ-
bene doklade in sicer v 1. skupini po 600 Din me-
sečno, v drugi po 450 in v tretji po 400 Din
mesečno.

Finančni konceptualni uradniki stopajo v
službo v finančnih direkcijah, tako da ne morejo
biti tekom te pripravne službe dodeljeni na delo
v finančnem ministstvu. Novi zakon prinaša tudi
take določbe, ki ne spadajo strogo v organizacijski
okvir finančnih uprav, čeprav so bile te določbe
sprejete radi svoje smotnosti in pa, da bi tako
čimprej nadomestile neke nesodržne določbe po-
sameznih finančnih zakonov.

Sožalje čl. poslaništva

Belgrad, 7. decembra. (AA) Povodom smrti
predsednika jugoslovanske delegacije za pogajanja
z Bolgarsko Radomira Šaponjiča je izjavil odprav-
nik poslov češkoslovaškega poslaništva v Belgradu
dr. Leo Vokač ministru zunanjih zadev dr. Voju
Marinkoviću sožalje v imenu poslaništva češkoslo-
vaške republike in v imenu direktorja oddelka za
tisk v ministristvu zunanjih zadev v Pragi Jana
Hajeka. Na krsto pokojnega Šaponjiča so bili danes
v češkoslovaške strani položeni trije venci: eden
v imenu češkoslovaškega poslaništva, drugi od di-
rektorja Hajeka in tretji s strani češkoslovaškega
odbora Male antante tiska.

DANES POPOLDNE OB PETIH
V VELIKI DVORANI HOTELA
UNIONA PRIREDI LJUBLJAN-
SKO KATOLIŠKO DIJAŠTVO

MARIJIN ORATORIJ

VSTOPNICE OD 10 DO 1 DIN.

Zastopniki telovadnih organizacij v Belgradu

Belgrad, 7. dec. (Tel. »Slov.«) Tu se mu-
dijo zastopniki Jugoslovanske orlovske zveze,
Jugoslovanske sokolske zveze ter Hrvatskega
sokola. Zastopniki so bili pozvani v Belgrad,
da se v prosvetnem ministristvu razgovorijo o
bodoči organizaciji Sokola kraljevine Jugo-
slavije in potem, pod kakšnimi modifikacijami
bi posamezne organizacije sodelovale v enot-
ni telovadni organizaciji Jugoslavije. Danes se
je v prosvetnem ministristvu vršila konferen-
ca, ki so se je udeležili posamezni zastopniki.

Popoldne se je med prosvetnim ministrom
in predsednikom vlade vršila daljša konfe-
renca, na podlagi izjav in stališč, ki so jih
podali posamezni reprezentanti telovadnih
zvez. Reprezentanti bodo še ponovno sprejeti
od prosvetnega ministra.

Kakor je vaš dopisnik zvedel, se zastop-
nika Hrvatskega sokola in Jugoslovanske or-
lovske zveze nista izrekla niti negativno niti
pozitivno, kar je umevno, ker mora o vstopu
v enotno sokolsko organizacijo Jugoslavije
pod državnim vodstvom in kontrolo odločiti
vodstvo organizacij. Ko se bodo delegatje vr-
nili, se bodo posvetovali s svojimi vodstvi,
nato šele bo sledila odločitev.

Več kulturne politike!

Praga, 7. dec. (Tel. Slov.) V intervjuu v
»Prager Tagblattu« se je izjavil predsednik Ma-
saryk o zadnjih dijaških demonstracijah in o
vprašanju numerusa claususa: Kdor ni nadar-
jen in nima notranjega nagona za učenje, naj
rajši dela z roko. Dober kmet in dober delavec
sta mi ljubša, kakor slab odvetnik. Glede praških
demonstracij je izjavil, da ima mladina prav, da
prostorji za studije niso zadostni, toda za odpo-
moč so tu profesorji, poslanci, senatorji in vsa
vlada, ki bi se morali pravočasno brigati za to
in ki bi z eno besedo morali voditi več kulturne
politike. Numerus clausus je v zvezi s šolsko re-
formo, toda z resnično reformo. Če se zgradi še
toliko vseučiliških poslopij, se s tem ne reši ves
kompleks vprašanj. Tu pomaga samo načelo iz-
bire, da se vsak student, ki ni za vseučilišče spo-
soben, prevede na druga delovna polja. Gotovo
je teško učiteljem, vse učence klasificirati pravil-
no in svetovati staršem, ali naj puste otroke stu-
dirati ali ne. Ne more se pa trditi, da se more v
tej smeri storiti kaj več. Numerus clausus, kakor
se zahteva, je mehanično in zato nepravilno
sredstvo.

Demisija poljske vlade

Varšava, 7. dec. (Tel. Slov.) Ministrski
predsednik dr. Switalski je danes popoldne po
seji ministrskega sveta na podlagi včerajšnje ne-
zaupnice podal demisijo vsega kabineta. V vlad-
nih krogih se smatra za neverjetno, da bi Swi-
talski zopet postal ministrski predsednik. Sma-
tra se za mogoče, da se vrne zopet Pilsudski,
kot kandidati za predsedniško mesto pa se ime-
nujejo tudi dosedanja voditelj finančnega mi-
nistristva Matuševski, dosedanja delovni minister,
polkovnik Prystor in Pilsudskega osebni prija-
telj, general Sosnikovski.

Ital. parlament se odgodil

Rim, 7. dec. AA. Italijanski parlament je na
včerajšnji seji odgodil svoje delo do 17. t. m., da
bodo razni odbori imeli priliko proučiti zakon-
ske načrte, med katerimi je zlasti važen načrt
zakona o reformah velikega sveta in o narodnem
svetu korporacij.

Francoski proračun za vojsko

Pariz, 7. dec. AA. Zbornici predloženi
proračun za vojsko znaša 4.5 milijard za obrambo
Francije in 1.75 milijard za obrambo kolonij.
Proračun je sestavljen po načelih, ki so
bila merodajna za sestavo proračuna za leto
1929. Izdatki so nekoliko večji od stroškov, ki
jih izdaja Nemčija za svojo policijo in vojsko,
vendar pa manjši od angleških izdatkov za
kopno vojsko, čeprav mora Francija braniti
mnogo večje meje kakor Anglija.

Dajte cesarju ...!

Komaj se je po razpustu katoliških društev v Como dosegel kompromis in je zavladalo med Vatikanom in palačo Venezia, kjer se zdaj nahaja Mussolinijev urad, premirje, je objava ene same knjige vrgla iskro v streho. V poluradni založbi »Littorio« je izšla knjiga »Dajte cesarju ...« (Date a Cesare) izpod peresa nekdanjega liberalca M. Missirolija, ki je kasneje prešel k fašistom. V knjigi je živahno in prikupno popisan potek pogajanj za sklenitev lateranskih pogodb; knjiga je namenjena »širši javnosti, ki si ni dovolj jasno razlagala političnega in kulturnega pomena lateranskih pogodb same in konkordata. Avtor dokazuje predvsem, da ni šel Mussolini v Canosso, da ni žrtvoval pridobitve »moderne« civilizacije in pravice moderne države; kljub spravi med cerkvijo in državo je zadržana svoboda misli in razpravljanja in država si je povsem pridržala polno pravico do vzgoje mladine. M. Missiroli zagovarja tezo, da sta lateranska pogodba, ki rešuje tako zvano rimsko vprašanje, in konkordat dve povsem ločeni pogodb, medtem ko se je Sv. oče postavil na stališče, da sta pogodbi nerazdružljivi, da izpolnjujeta druga drugo in da v primeru, da vlada ne izpolni ene, pada tudi druga. Da bi pisatelj čimbolj učinkovito pokazal Mussolinijev uspeh, navaja na koncu seznam prvotnih zahtev vatikanskih diplomatov, ki ni bil do danes uradno objavljen.

»Osservatore Romano« povsem upravičeno obsoja takšen način postopanja, češ, da diplomatski običaji zahtevajo, da se diplomatski dokumenti ne dajo vsakomur na razpolago. Iz knjige je razvidno, da je cerkev prvotno zahtevala zase širši pas ozemlja, med drugim tudi vilo Doris Pamphili; nadalje je Vatikan hotel, da se v Italiji uvede konfesionalna šola in da se priznajo cerkvene ljudske in srednje šole. Učitelji in profesorji naj bi ob nedeljah peljali učence in dijake k maši, kakor je bila navada v Avstriji. Duhovnik naj bi v šoli pripravil otroke na prvo vs. obhajilo. V konkordatu pa je cerkev zahtevala, da naj se vrši verski pouk na Primorskem in na Južnem Tirolskem v materinščini.

Fašisti so se tej zahtevi najenergičnejše uprli. Po dolgih pogajanjih je prišlo do čl. 22. v konkordatu, ki govori o »jeziku, ki je različen od italijanskega«, katerega se sme dušni pastir posluževati, ako verniki to žele. Kakor pa kaže dušnopastirska praksa v Primorju in tudi na Južnem Tirolskem, italijanske politične oblasti preprečujejo, da bi se vsaj ta člen konkordata mogel praktično izvajati.

Bolj kakor knjiga je vznemiril vatičanske kroge način njenega »plasilanja«. »Popolo di Roma« je skušal v svojem komentarju dokazati, da je Katoliška akcija kot organizacija izključno delo Pija XI. in to s političnimi pritisklinami. V danih razmerah pomeni to napad na Katoliško akcijo, ki ji je kot izključno verski organizaciji zajamčen v konkordatu prost razmah. V »Corriere della Sera« pa je izšel pompozni komentar L. Ferettija, načelnika tiskovnega urada ministrskega predsednika. Feretti nekoliko zavito pove, da je strah liberalcev, framasonov in patriotov, da bi Mussolini šel predaleč v popuščanju napram cerkvi, povsem odveč; Mussolini je v polemiki s Sv. očetom v svojih govorih in zbornici in senatu to jasno povedal. Prej se mora konkordat razbiti kakor da bi Mussolini osvojil »ortodoksno stališče Vatikan«. Ferettijev članek je izšel istočasno tudi v »Popolo di Roma«.

»Iz Missirolijevega studija«, piše »Osservatore Romano«, je prišla knjiga v sobo načelnika tiskovnega urada ministrskega predsednika. Vatikansko glasilo je primorano ugotoviti, »da že prve strani te publikacije kažejo na pojav, ki ga sicer odkrivajo tudi drugi znaki: pojav revidiranja in poprave postojank, določenih v spravi med cerkvijo in državo in sicer z več ali manj zvitiimi razlagami, ki se ne zlagajo ne z duhom ne s črko lateranskih pogodb.« »Osservatore« je moral prav te dni, ko so bile v teku velike priprave za sprejem italijanskega kralja v Vatikanu, posvetiti celo vrsto člankov tej knjigi. Neugodnega razpoloženja v Vatikanu ni mogel odpraviti niti Mussolinijev dementi, da ni bil Ferettijev članek avtoriziran. Dogodki dajejo prav tistim, ki so z veliko rezervno sprejeli vest o spravi med Vatikanom in fašistično državo.

Zopet atentat na Bolgarskem

Sofija, 7. dec. (Tel. Slov.) V Svetivraču ob bolgarsko-macedonski meji je včeraj neznan atentator napadel ravnatelja poštnega urada Milana Stanojeva, ko se je vračal s svojim tajnikom domov. Atentator je oddal tri strele in Stanojev je padel smrtno zadet. Tajnik se je takoj vrgel na zemljo in začel streljati iz revolverja na bežečega atentatorja, pa ga ni zadel. Atentator je nespoznan v temi ušel, ker cesta radi pokvarjene električne razsvetljave ni bila razsvetljena. Umorjeni Stanojev je bil iz Kruševa. Prej je bil dolgo časa član macedonske revolucionarne organizacije. Oblasti so takoj cernirale mesto, da izsledijo atentatorja, a dosedaj brez uspeha.

Dunajska vremenska napoved. Se nobene bistvene spremembe dosedanjega vremena ne bo.

Nova avstrijska ustava sprejeta

Zahvala Schoberu parlamentu za hitro delo

Dunaj, 7. dec. (Tel. »Slov.«) V narodnem svetu je otvoril debato o vladnem ustavnem predlogu, ki bo vsekakor še danes sprejet, krščanski socialni poročevalec dr. Suschnigg, nakar je takoj zvezni kancler dr. Schober izrekel parlamentu zahvalo za tako hitro storjeno veliko delo. Gibanje, ki so ga pokrenili Heimwehrovci, je pokazalo potrebo, da se ustava spremeni in danes je nastopilo že jasno vidno pomirjenje, tako da je upanje, da bo država končno lahko začela stopati kvišku. Mnogo dobrega se je doseglo v razgovorih z opozicijo. Sedaj pa je treba spremenjeno ustavo res oživiti. Pooblastila zveznega predsednika so se vendarle znatno razširila, kar bo zvišalo avtoriteto države, ravno tako tudi jasno določene kompetence policijskih oblasti. Kritika, ki se je dvigala proti parlamentu, se bo umaknila sedaj zopet večjemu ugledu, posebno, ker se je parlamentarno delo razdelilo v gotove delovne odseke. Želji demokracije, da se javne zadeve urejajo v tesni zvezi z narodom samim, se je ustreglo na ta način, da je pričakovati sporazuma o ljudskem glasovanju.

V vladnem predlogu je obsežen tudi načrt deželnih in mestnih svetov. Vlada je sklenila, imenovati veliko komisijo, kjer bodo lahko sodelovali tudi zastopniki korporacij samih pri izdelovanju načrta za nadomestilo sedanjega zveznega sveta. Nadaljnji napredek je zmanjšanje števila deželnih poslancev ter depolitizacija ustavnega in upravnega sodišča. Sedaj bosta vlada in parlament lahko prevzela druge naloge gospodarske in finančne politične narave. Po haški konferenci se bo uvrstil tudi avstrijski zunanji kredit. Dr. Schober je končal s tem, da je še pripomnil, da vlada in stranke večine niso opustile nobene bistvene točke svojega programa, pa tudi opozicija se je bistveno udeleževala dela. Ni bilo niti zmagovalcev niti premaganih in dr. Schober upa, da bodo božični zvonovi zvonili v pomirjeni Avstriji, da bo država dobila zopet trdna tla pod nogami, da pride do blagostanja.

Socialni demokrat dr. Eisler je izjavil, da bo, preden prevzame odgovornost za novo ustavo, potrebno ugotoviti, da so bili zastopniki ljudstva pozvani k sodelovanju v času strašne gospodarske krize pod pritiskom Heimwehra. V ustavnih vprašanjih mora ostati dvotretjinska večina, ker bi sprememba državljskih temeljnih pravic z enostavno večino sicer lahko postala ogromna nevarnost. Svaril je, naj tej prvi etapi ustavnega boja, ki je prinesla avstrijskemu gospodarstvu ogromno škodo, ne sledijo nadaljnje etape.

Češkoslovaška vlada sestavljena

Praga, 7. dec. (Tel. Slov.) V večernih urah je izšlo uradno poročilo o sestavi novega kabineta, v katerega so bili imenovani:

ministrski predsednik Franc Udržal, češki agrarec, vojni minister Karel Viškovsky, češki agrarec, notranje stvari dr. Jurij Slavik, slovaški agrarec, kmetijski minister Bogomir Bradač, češki agrarec, javna dela ing. Jan Dostalek, češka ljudska stranka, za izenačenje dr. Jan Sramek, češka ljudska stranka, trgovina dr. Fran Matoušek, češki narodni demokrat, železnice Rudolf Mlčoh, češka obrtna stranka, zdravstvo profesor dr. Franc Spina, nemški agrarec, pravosodje dr. Alfred Meissner, češki socialni demokrat, prosveta dr. Ivan Derer, češki socialni demokrat, prehrana Rudolf Bechiše, češki socialni demokrat, zunanje stvari dr. Edvard Beneš, češki narodni socialist, pošte dr. Emil Franke, češki narodni socialist, socialno slrbrstvo dr. Ludvik Čeh, nemški socialni demokrat, finance dr. Karel Engliš, nestrankarski strokovnjak.

Vstaja v Nankingu se širi

Cangkašek demisioniral in se pripravlja na beg

London, 7. dec. (Tel. »Slov.«) V Tokiu so prejeli iz Nankinga vesti, da je general Cangkašek demisioniral kot predsednik narodne kitajske republike. Po angleških vesteh iz Nankinga se vstaja v kitajski vojski vedno bolj širi. Vstasev je že nad 79.000. Nahajajo se na potu proti Pukovu. V Nankingu vlada velik strah in razburjenost. V mestu je bil proglašen preki sod.

Silovita nevihta nad Anglijo

Več parnikov se potopilo — Ustavljen ves promet

London, 7. dec. AA. Strahovito neurje, ki je davi divjalo nad Londonom, je zahtevalo nekaj človeških žrtev. Promet v Londonu je bil nekaj časa prekinjen. Mnogo telefonskih žic je popokalo. V Winbleyu je bil naliv tako silen, da so bile ulice v trenutku poplavljen.

Pariz, 7. dec. (Tel. Slov.) Vso noč je bilo slišati klice na pomoč raznih ladij v Rokavskem prelivu in ob angleški atlantski obali. Posrečilo se je vse ladje pravočasno rešiti. Potopil se je samo italijanski parnik »Carmona«, moštvo pa je bilo še pravočasno rešeno. V parnik »Lancastria« je v Cherbourgju udarila strela, ki pa ni napravila nobene škode.

London, 7. dec. (Tel. Slov.) Vihar, ki je divjal sredi nad Anglijo, je bil tako silen, da ga ne pomnijo že dolga desetletja. Napravil je

Krščanski socialni govornik dr. Buresch je izjavil, da reforme noče precenjevati. Ustavo iz l. 1920. so imenovali »najsvobodnejšo demokracijo, toda moč ljudstva se je spremenila v moč zastopnikov ljudstva, ki so se v preveč izdatni meri vmešavali v ustavno polje. Močnemu parlamentarnemu faktorju v tej državi mora stati nasproti drug močen faktor, radi česar so se morale na eni strani povečati pravice zveznega predsednika, na drugi pa naroda samega.

Velenemec dr. Wottawa je priznal, da se mnoge želje niso spornile, da pa nova ustava odstranjuje absolutizem parlamenta.

Dunaj, 7. dec. (Tel. Slov.) Ob 9 zvečer je bila ob viharjem odobravanju meščanske večine in vzklikanju zveznemu kanclerju nova avstrijska ustava sprejeta popolnoma soglasno z vsemi spremembami, kolikor jih je odobrila tudi opozicija, medtem ko so odpadle določbe, ki jih je opozicija odklonila. V enem dnevu je bila reforma sprejeta tudi v drugem in tretjem čitanju. Na predlog poročevalca je bil sprejet sledeči dodatek, po katerem ostane dosednji zvezni svet še nadalje, dokler se ustavno ne spremeni v deželni in stanovski svet. Dalje se je odločilo, da sedanji zvezni predsednik ne ostane dolgo na svojem mestu. Deset tednov po sestanku prihodnjega narodnega sveta bodo volitve novega zveznega predsednika z ljudskim glasovanjem. V tem vprašanju gre za kompromis.

Heimwehrovci nezadovoljni

Dunaj, 7. dec. (Tel. Slov.) Vodstvo Heimwehra je ob sprejemu ustavne reforme izdalo na Heimwehrovce oklic, kjer označujejo sedaj sprejeto ustavo samo kot prvo etapo boja. Nova ustava se imenuje kot nezadovoljliva in opozarja se na gospodarsko veleizdajo socialnih demokratov doma in v inozemstvu. Oklic pravi med drugim: Za nas obstoja samo eno: boj mora iti dalje. S sedaj doseženo ustavo ne morejo biti zadovoljna niti vlada niti večinske stranke, najmanj pa Heimwehr. Boj, ki se bo začel sedaj, se bo vodil ostreje in odločneje, ker je sedaj pred vsem svetom dokazano, da marksisti, ne meneč se za usodo naroda in življenjske potrebe države, hočejo samo eno: da vzdržijo svoj, z revolucijo ukraden položaj, dočim se naš pokret bori samo za povzdigo vseh stanov in slojev naroda, za osvoboditev delavstva izpod jarma avstroboljševizma in za ustvaritev zdravega narodnega gospodarstva. Oklic pravi končno: »Tovariši, pritrdite čelade čvrsteje! Ostanite po prvi zmagi še vedno skupaj! Zanašajmo se samo nase!«

Primo de Rivera bo razpisal volitve

Madrid, 7. dec. (Tel. »Slov.«) Primo de Rivera je pomislil več častnikov, ki so bili obsojeni radi zarote meseca junija 1926. Med drugimi je bil takoj izpuščen general Castro Girona, ki je bil zapleten v zaroto proti Sanchezu Guerra, pa je v zadnjem trenutku odklonil udeležbo in bil obsojen na več mesecev ječe. Množijo se vesti, da bo Primo de Rivera v kratkem izdal važne odločbe, da bo razpisal občinske in deželne volitve, da s tem poskusi dobiti sliko javnega mnenja. Nekateri mislijo, da bodo tem volitvam sledile celo parlamentarne volitve.

Schachtov nastop le maneuver?

Pariz, 7. dec. AA. Tukajšnji listi se čudijo ravnanju dr. Schachta in smatrajo, da gre samo za političen maneuver proti nemški vladi. — »Journal« veli, da je dr. Schacht s svojo spomenico hudo kršil diskrecijo. Obenem pa se je pregrešil tudi proti svojim sodelavcem in ostalim predsednikom evropskih emisijskih bank, ki bi mogli zapeti še mnogo bujšo pesem, kakor jo je dr. Schacht o težkočah nemškega gospodarstva.

Brezverske univevze v Rusiji brez slušateljev

Moskva, 7. dec. AA. Ustanavljanje protiverskih vseučilišč je zadelo ob velike težkoče, tako da beležijo ta vseučilišča malenkosten vpis dijakov. V Kijevu se je vpisalo na tamošnje brezversko vseučilišče samo 13 slušateljev. Zato je vsruska zveza brezvercev poslala centralnemu odboru komunistične stranke spomenico, v kateri zahteva, naj stranka prisili svoje prislahe iz strankarske discipline k vpisu na brezverska vseučilišča, da bi se na ta način mogla izvesti akcija brezverskih šol.

Turčija vstopi v DN

Angora, 7. dec. AA. Turška vlada je začela neslužbeno sondirati teren v raznih evropskih prestolnicah glede svojega vstopa v Društvo narodov.

Letalski davek v Rusiji

Varšava, 7. dec. AA. Iz Harkova poročajo, da so sovjetska oblastva pričela zbirati prispevke za izpolnitev letalstva v Rusiji. Ti prispevki predstavljajo neko vrsto novega davka. Z dosedanjimi prispevki so zgradili dve letali, ki nosita naslove: »Čeka v Ukrajini« in »Naš odgovor Ukrajinskim separatistom.«

Sleparije japonskega poslaniškega uradnika

Praga, 7. dec. (Tel. Slov.) Blagajnik japonskega poslaništva v Pragi dr. Suzuki je raznim juvelirjem, ki se jim je predstavil kot poslaniški tajnik, izvil več draguljev, med njimi dragoceno biserno verižico. Ko se je v imenu juvelirjev zglasil pri poslaniku neki praški odvetnik, mu je poslanik odgovoril, da za izterjanje dolga ne more ničesar storiti, ker je blagajnik dolžan tudi drugod. Če bi enemu upniku ugodil, bi moral to storiti tudi drugemu. Tudi policija je odklonila intervencijo proti dr. Suzukiju, ker uživa eksteritorialnost. Med tem pa je bil dr. Suzuki prestavljen v Moskvo. Češki listi izjavljajo, da je tu smatrati neko vrzel v zakonih, ker nikakor ne gre, da bi osebe, ki uživajo eksteritorialnost, nekaznovano lahko delale dolgove.

Krvavi spopadi na Haiti

Newyork, 7. dec. (Tel. Slov.) Na otoku Haiti je prišlo do prvega krvavega spopada. Spreved demonstrantov, 1500 ljudi, je v mestu Aux-cayos obkolil ameriško mornariško patroljo 20 moč. Hoteli so jo razorožiti, nakar je patrolja začela streljati ter ubila 5 oseb, 20 pa ranila. Med vojaki ni bil nihče ranjen. Takoj nato so se demonstranti razkropili in nastal je mir.

Brezžična telefonska služba med Anglijo in oceanskimi ladjami

London, 7. dec. AA. Prihodnje sredo bodo izvršeni zadnji poizkusi za telefonsko brezžično službo med evropsko celino in ladjami, ki plovejo v Ameriko. Poskusi bodo izvršeni na prekoceanski ladji »Olimpics«, ki je last družbe White Star Line. Ladja bo ob času poskusov na potu v Ameriko. Enaki poskusi bodo na ladji »Leviathan«, ki je danes krenila v Ameriko. Ako se poskusi obnesejo, nameravajo to službo stalno uvesti.

Drobne vesti

London, 7. dec. (Tel. Slov.) Na železnici med Swindenom in Londonom je bila ukradena poštna denarna vreča v vrednosti 4 milijonov funtov. O tatovih manjka dosedaj vsaka sled.

Washington, 7. decembra. (AA) Predsednik Zedinjenih držav Hoover je imenoval za ministra vojske g. Harleja, ki se je med svetovno vojno boril kot dobrovoljec na francoskih bojiščih.

Dunaj, 7. dec. (Tel. Slov.) Avstrijska narodna banka je od 9. dec. dalje znižala obrestno merjo od 8 na 7 in pol odstotkov, dasi se pričakovano zmanjšanje londonske diskontne mere ni izvršilo.

Pariz, 7. dec. AA. Oblastva so izvedla obsežno preiskavo proti skupini oseb, ki so bile osumnjene, da so hotele škodovati francoskemu franku in francoskim državnim papirjem. Preiskava je dognala, da so se ti ljudje dejansko bavili s takimi kaznivimi posli in da so dopelj povzročili za kakih 300 milijonov frankov škodo.